

PRINCESÈS
SULTANOS DUKROS

JEAN SASSON

Alma littera

DEMASKUOTA

Neviltis silpnina regėjimą ir užkemša ausis. Mes nematome nieko, vien lemties šmėklas, ir girdime vien susijaudinusių savo širdžių plakimą.

• CHALILIS DŽIBRANAS •

1992 metų spalio. Aš, Sultana Al Saud, princesė, pavaizduota skandalingas paslaptis atskleidžiančioje knygoje, seku kalendoriaus dienas su karštligišku jauduliu, permieštu nykaus liūdesio. Knyga, iškėlusį aikštėn moterų gyvenimą po skraiste, rugsėjį buvo išleista Jungtinėse Amerikos Valstijose. Nuo to laiko man neduoda ramybės niūri manęs laukiančios lemties nuojauta; regis, esu rizikingai pakibusi ore, nes žinau, kad visi mano poelgiai, reikšmingi ar nereikšmingi, sulauks atsako.

Giliai įkvepiu ir viltingai primenu sau, kad veikiausiai esu saugi: Al Saudų giminė tokia plati, kad vien tai laiduoja anonimiškumą. Vis dėlto niekad neapgaunanti nuojauta mane įspėja, kad esu demaskuota.

Vos tik įveikiu sumišusį su baime kaltės jausmą, į namus įlekia mano vyras Karimas šaukdamas, kad mano brolis Ali grįžo iš kelionės po Europą anksčiau laiko ir kad mano tėvas skubiai šaukia šeimos susirinkimą savo rūmuose. Juodos vyro akys pikta žaiža-

ruoja blyškiame, skaisčiai raudonų dėmių išmargintame veide, ir jis atrodo pasiutęs labiau už pasiutusį šunį.

Mane persmelkia siaubinga mintis: kas nors papasakojo Karimui apie knygą!

Įsivaizduodama, kaip dūstu uždaryta požeminiame kalėjime, atskirta nuo mylimų vaikų, trumpai pasiduodu jauduliui ir skystu, laibu, tarsi nesavu balseliu klausiu:

– Kas atsitiko?

– Kas ten žino? – gūžteli pečiais Karimas. Iš susierzinimo paraudusiomis šnervėmis jis prisimena: – Pasakiau tavo tėvui, kad rytoj Ciuriche turiu svarbų susitikimą, kad mudu su tavim galim nueiti pas jį man grįžus, bet jis griežtai pareikalavo atsisakyti savo planų ir šįvakar atlydėti tave į jo namus.

Karimas lyg viesulo nešamas įsiveržia į kabinetą rékdamas:

– Man teko atšaukti tris susitikimus!

Pakirstomis kojomis susmunku ant sofos, galvodama, kaip reikia skubėti su išvadomis. Karimo pyktis neturi nieko bendra su manimi! Širdyje viltingai plykstelį drąsos kibirkštėlė.

Vis dėlto neapleidžia baimė būti demaskuotai, tad kelios valandos iki to netikėto šeimos susirinkimo prailgsta.

Apsimesdama linksma, nors toli gražu tokia nesu, šypsaisi ir plepu su Karimu, kai mudu storais persiškais kilimais plačiu prieškambariu einame į milžinišką prabangią svetainę ką tik pastatytuose tėvo rūmuose. Tėvo dar nėra, bet matau, kad mudu su Karimu pasirodėme paskutiniai. Kiti dešimt gyvų mano motinos vaikų irgi buvo pakviesti į tėvo namus be savo antrųjų pusių. Žinau, kad trims mano seserims teko atskristi į Rijadą iš Džidos, o kitoms dviem – iš Taifo. Apsidairau ir įsitikinu, jog Karimas – vienintelis ne mūsų šeimos narys, nematyti net pirmos tėvo žmonos ir jos vaikų. Spėju, jiems buvo liepta išeiti kitur.

Spėlioju, kodėl taip skubiai buvo sušauktas susitikimas, vėl prisimenu savo knygą ir baimė suspaudžia krūtinę. Neramiai susižvelgiame su seserimi Sara. Ji vienintelė iš mūsų šeimos žino,

kad knyga išleista, tad, matyt, galvoja tą patį ką ir aš. Visos seserys šiltai su manim pasisveikina, tik ne brolis Ali; jis seka mane suktomis akimis.

Netrukus į kambarį įeina tėvas. Dešimt jo dukterų pagarbiai atsistoja; kiekviena mūsų pasisveikiname su tėvu – jis davė mums gyvybę, bet ne meilę.

Nebuvau mačiusi tėvo keletą mėnesių ir dingteli, kad jis atrodo išvargęs ir pirma laiko pasenęs. Kai pasilenkiu pabučiuoti jam į skruostą, jis nekantriai nususuka vengdamas su manim sveikintis. Tą akimirką ne juokais išsigąstu; buvau naivi manydama, jog Al Saudai per daug įnikę kaupiti turtus ir knygos jiems nerūpi. Dabar tiesiog drebu iš baimės.

Tėvas rūščiai liepia mums sėstis ir sako turintis pranešti nerimą keliančią naujieną.

Pajuntu įdėmų žvilgsnį ir matau, kad Ali, kuriam kitų kančios kelia nesveiką susidomėjimą, piktdžiugiaudamas negailestingai į mane spokso. Bemaž neabejoju Ali žinant, kodėl sušauktas šis susirinkimas.

Tėvas įkiša ranką į didelį juodą portfelį ir ištraukia knygą, kurios pavadinimo nė vienas mūsų negalime perskaityti – ji parašyta kažkokia užsienio kalba. Man kyla prieštarų minčių; dingteli, kad ankstesni mano būgštavimai nepagrįsti – ką ši knyga gali turėti bendra su mūsų šeima?

Neslepiamo įniršio kupinu balsu tėvas aiškina, kad Ali neseniai nupirko knygą Vokietijoje ir kad joje pasakojama apie gyvenimą vienos princesės, kvailos, trumparegės moters, nesuvoikiančios, jog karališkas kraujas suteikia ne tik privilegijų, bet ir užkrauna tam tikrą atsakomybę. Su knyga rankose tėvas eina ratu aplink kambarį. Viršelyje neabejotinai pavaizduota musulmonė, nes užsidengusi veidą skraiste ir jai už nugaros matyti turkiški minaretai. Man topteli pašėlusai mintis, kad kažkokia tremtyje senstanti Egipto ar Turkijos princesė parašė kokią daug paslapčių paviešinančią knygą, bet tuoj pat sumoju, kad jos pasakojimai mūsų šalyje niekam nerūpėtų.

Tėvui priėjus arčiau, perskaitau pavadinimą: „Ich, Prinzessin aus dem Hause Al Saud“.

Mano pasakojimas!

Neturėjau jokių ryšių su knygos autore nuo tada, kai sužinojau, kad rankraštis parduotas *William Morrow Company* – stambiai, gerbiamai JAV leidyklai, taigi nenutuokiau, jog „Princesė“ turėjo milžinišką pasisekimą ir buvo parduota daugybei šalių. Dabar prieš akis matau Vokietijoje pasirodžiusį leidinį.

Akimirką džiūgauju, bet tuoj pat apima neapsakomas siaubas. Kraujas suplūsta į skruostus. Nustėrusi vos girdžiu tėvo balsą. Jis aiškina, kaip Ali pamatė knygą su mūsų šeimos pavarde viršelyje Frankfurto oro uoste ir ją apėmė smalsumas. Todėl jis nepagalilėjo išlaidų, kad knyga būtų išversta.

Iš pradžių Ali suirzo, nes manė, kad kokia menkai žinoma nepatenkinta Al Saudų šeimos princesė atskleidė pigias savo gyvenimo paslaptis. Perskaičius knygą ir aiškiai atpažinus save iš dramatiškų vaikystės įvykių, Ali išaiškėjo tiesa. Jis nutraukė atostogas ir įsiutęs paskubomis grįžo į Rijadą.

Į šį susitikimą tėvas atnešė knygos vertimo kopiją.

Dabar jis linkteli Ali ir ranka duoda ženklą. Mano brolis sugriebia didžiulę šūsnį popierių ir išdalija kiekvienam po krūvelę, perjuostą plačiu guminiu žiedu.

Karimas sumišęs kumšteli man alkūne, kilsteli antakius ir pavarto akis.

Iki paskutinės akimirkos neišsiduodu ir žiūriu į ją taip pat suglumusi. Gūžteliu pečiais ir nemirksėdama, tuščiomis akimis spoksau į popieriaus lapus.

– Sultana! – užrinka tėvas.

Staigiai strykteliu.

Tėvas prabyla greitakalbe – turbūt šitaip greitai kulkosvaidis spjauna kulkas.

– Sultana, ar prisimeni savo sesers Saros vedybas ir skyrybas? Nedoras savo vaikystės drauges? Savo motinos mirtį? Kelionę į Egiptą? Savo vedybas su Karimu? Sūnaus gimimą? Sultana?!

Nustoju kvėpuoti.

Tėvas žeria kaltinimus toliau:

– Sultana, jeigu tau sunku prisiminti šiuos svarbius įvykius, perskaityk šią knygą!

Tėvas meta ją man prie kojų.

Negaliu pajudėti – tik be žodžių dėbsau.

– Sultana, pakelk knygą! – įsako tėvas.

Karimas stveria knygą ir spokso į viršelį. Jis gaudo orą giliai, nelygiai šnupuodamas ir pasisuka į mane.

– Kas čia, Sultana?

Mane paralyžiuoja baimė. Širdis nustoja plakti. Sėdžiu ir klausai, trokšdama, kad ji vėl dunkstelėtų ir gražintų man gyvybę.

Karimas visiškai nebesitvardo: šveičia knygą ant grindų, griebia mane už pečių ir purto it skudurinę lėlę.

Vėl pajuntu pažįstamą širdies plakimą, nors man dingteli vaikiška mintis – akimirką gailiuosi, kad tuoj pat nemiriau ir neprislėgiau savo vyro sąžinės kalte, kuri būtų graužusi jį iki gyvenimo galo. Girdžiu, kaip nuo tvirtų Karimo rankų trūkinėja mano kaklo raumenys.

– Sultana! Atsakyk savo vyrui! – klykia tėvas.

Staiga metai išgaruoja. Aš vėl esu maža mergaitė, visiškai priklausoma nuo tėvo. Kaip trokštu, kad motina būtų gyva, nes nuo šitos bjaurios akistatos galėtų išgelbėti tik motinos įkarštis!

Jaučiu: dar truputis ir apsižliumbsiu.

Daug kartų esu sau sakiusi, kad be drąsos negausi laisvės, bet drąsos pritrūkstu kaskart, kai man jos reikia labiausiai. Žinojau: jeigu artimiausi mano šeimos nariai perskaitys knygą, mano paslaptis bus atskleista. Aš, kvaiša, jaučiausi saugi todėl, kad mano šeimoje vienintelė Sara skaito knygas. Net jeigu po miestą būtų pasklidusios paskalos apie knygą, maniau, kad mano artimieji nebūtų kreipę į jas dėmesio, nebent kas nors būtų paminėjęs kokį nutikimą iš savo jaunystės.

Žiauri ironija: mano brolis, vyras, kuris niekinamai išsišiepia, jei tik kas užsimena apie moterų teises, perskaitė knygą, kurios pagrindinė tema – netinkamas elgesys su moterimis mano tėvyneje. Tas demonas Ali nuplėšė mane saugančią anonimiškumo skraistę.

Baikščiai apsidairau po kambarį – žiūriu į tėvą, seseris ir brolių. Nuostaba ir pyktis jų veiduose, lyg susitarus, iš lėto virsta rūstybe.

Buvau demaskuota praėjus vos mėnesiui!

Atgaunu žadą ir imu neįtikinamai teisintis. Kaltę už savo poelgį suverčiu viršiausiajam. Sakau tai, ką sako visi dori musulmonai, nutverti už rankos. Tvoju plaštaka per popierius.

– Dievas to norėjo. Jis norėjo šios knygos!

Ali bemat pašaiptai atrėžia:

– Dievas? Nieko panašaus! Šėtonas to norėjo! Šėtonas, ne Dievas!

Jis pasisuka į tėvą ir kuo rimčiausiai sako:

– Nuo pat gimimo Sultana nešiojasi sieloje velniūkštį. Jis ir užsinorėjo šios knygos!

Mano seserys paskubomis ima versti lapus norėdamos pačios įsitikinti, ar paviešintos mūsų šeimos paslaptys.

Mane palaiko tik Sara. Ji tyliai atsistoja, prieina man už nugaros, uždeda delnus ant pečių ir ramina tuo švelniu prisilietimu.

Karimo įniršis rimsta. Jis ima skaityti knygos vertimą. Pasilenkiu ir matau, kad aptiko skyrių, kuriame pasakojama apie mūsų pirmą susitikimą, pasibaigusį vedybomis. Sėdėdamas visiškai ramiai mano vyras skaito balsu žodžius, kuriuos mato pirmą kartą.

Pikti tėvo riksmi sužadina nežabotą Ali neapykantą ir juodu nenusileisdami vienas kitam plūsta mano kvailumą. Šitame karštame erzelyje girdžiu brolių šaukiant, kad aš nusikaltau išdavyste.

Išdavyste? Aš myliu Dievą, tėvynę ir karalių – būtent tokia tvarka, tad užrinku:

– Ne! Aš nesu išdavikė! Išvadą, kad nusikaltau išdavyste, gali padaryti tik riboto proto žmonės, atsitiktinai susibūrę draugėn!

Kuo labiau pykstu, tuo labiau vadėjasi mano baimė.

Mano šeimos vyrai – įrodymas, jog vyrai ir moterys gali sugyventi taikiai tik tada, kai viena lytis tokia stipri, kad gali visiškai dominuoti kitos atžvilgiu. Dabar, kai mes, Saudo Arabijos moterys, gauname išsilavinimą ir imame mąstyti pačios, mūsų gyvenime atsiras dar daugiau nesantarvės ir maišaties. Vis dėlto aš mielai stoju į mūsų, jei to reikia, kad moterys gautų daugiau teisių, nes netikra taika tik paverčia moteris dar didesnėmis vergėmis.

Tačiau suprantu, kad dabar ne tinkamiausias laikas ginčytis.

Įnirtingas barnis nesiliauja ir aš suglumstu. Iškart apnikusi baimė aptemdė man atmintį ir aš net negaliu prisiminti, kodėl prašiau Jean Sasson parašyti mano gyvenimo istoriją. Taigi nustoju klausytis kaltinimų ir prisiverčiu prisiminti, kaip buvo nubauta mirtimi paskandinant mano draugę Nada. Tuo metu buvau paauglė. Dvasininkų valdžia užklupo geras mano drauges Nadą ir Vafą su vyrais, ne jų sutuoktiniais ir ne giminėmis. Abi merginos tebebuvo skaisčios, todėl pasaulietinė valdžia nenubaudė jų už nusikaltimą dorovei, bet atidavė nubauti tėvams. Vafos tėvas ištekino ją už senio. Nados tėvas pats pareikalavo žiaurios bausmės, girdi, ištvirkavimu jauniausioji jo dukra sutepė šeimos vardą. Nubaudęs Nadą mirtimi jis tarėsi gražinęs prarastą garbę.

Mano mintys nukrypo į žvėrišką geriausios mano sesers draugės Tahani įkalinimą. Samiros tėvai žuvo per automobilio avariją. Ji pabėgo į Jungtines Amerikos Valstijas su meilužiu, kai pajuto, kad jai kelia grėsmę dėdė, po tėvų mirties tapęs teisėtu jos globėju. Samiros dėdei apgaule prikalbinus ją grįžti į Saudo Arabiją, merginą ištiko didžiulė tragedija. Įsiutęs dėl meilės romano dėdė ją ištekino už vyro, kurį pats parinko. Kai šis sužinojo, kad Samira nebe skaisti, ji buvo įkalinta vadinamajame moters kambaryje. Jame užrakinta ir dabar, kai aš pakliuvau į bėdą.

Dar prieš išleidžiant knygą supratau, kad nė viena iš tų istorijų neatrodo įtikima, nebent skaitytojai suvoktų, kad vyrai išties barbariškai elgiasi su moterimis. Tačiau vidinis balsas man sakė, kad žmonės, gerai pažįstantys mano šalį, jos papročius ir tradicijas, supras, jog pasakoju tiesą. Dabar svarstau, ar tragiškas Nados ir Samiros gyvenimas sujaudino skaitytojų širdis.

Nelaimingų mano draugių ir graudžios jų lemties prisiminimai įkvepia man naujų jėgų.

Vis labiau širsdama imu galvoti, kad trokštantieji laisvės turi būti pasiryžę sumokėti už ją savo gyvybe. Nutiko blogiausia – buvau demaskuota. Kas toliau?

Atėjo lemiama akimirka. Pajutusi sugrįžtant jėgas atsistoju ir atsigręžiu į savo priešus. Mano gyslomis teka senelio Abdel Azizo kraujas. Nuo mažų dienų pavojingiausia būdavau tada, kai pakliūdavau į tikrą pavojų.

Drąsa įkvepia man dar didesnę ryžtą. Prisimenu veidą geraširdžio vyro, pasiūliusio mergaitei sultingų datulių. Man šauna pašėlusios mintis. Nė kiek nedvejodama narsiai išrėkiu:

– Veskite mane pas karalių!

Riksmiškai liaujasi. Mano tėvas negalėdamas patikėti pakartoja:

– Pas karalių?!

Ali nekantriai pliaukšteli liežuviu.

– Karalius nenorės tavęs matyti!

– Norės! Veskite mane pas jį. Noriu paaiškinti karaliui, dėl kurių priežasčių knyga išvydo pasaulį. Papasakoti apie tragišką jo valdomų moterų gyvenimą. Aš prisipažinsiu, bet tik karaliui.

Tėvas pašnairuoja į Ali. Jų žvilgsniai susitinka. Rodos, skaitau jų mintis: *Reikia elgtis garbingai, bet ne per daug garbingai!*

– Aš reikalauju atlikti išpažintį. Karaliui.

Karalių gerai pažįstu. Jis baisiai nemėgsta konfliktuoti. Bet vis tiek mane nubaus už tai, ką padariau. Išsaugoti mano atminimą gali tik žmogus, kilęs ne iš Saudo Arabijos.

– Tačiau prieš eidama pas karalių turiu pasikalbėti su vieno užsienio laikraščio korespondentu ir pranešti savo tapatybę, – sakau. – Jeigu būsiu nubausa, mano atminimas nebus užmirštas. Tegul pasaulis sužino, kaip mūsų šalyje elgiamasi su tais, kurie atskleidžia tiesą.

Prieinu prie telefono, stovinčio ant stalėlio prie durų į prieškambarį, galvodama, kad turiu kam nors pranešti pakliuvusi į bėdą. Iš paskutiniųjų stengiuosi prisiminti laikraščio telefono numerį, jį įsidėmėjau kaip tik tokiam atvejui, bet nepavyksta.

Mano seserys ima raudoti ir maldauja tėvo mane sustabdyti.

Karimas pašoka ant kojų ir pirma manęs lekia prie telefono. Gerokai aukštesnis už mane vyras pastoja kelią. Rūsčiu veidu ištiesia ranką ir rodo į kėdę lyg į budelio trinką.

Nors padėtis labai rimta, Karimo išraiška kažkodėl mane pralinksmina ir aš garsiai nusijuokiu. Kartais mano vyras elgiasi kvailai; jis iki šiol nesuprato, kad užčiaupti man burną gali tik nužudymas. O to, žinau, jis nieku gyvu nepadarė. Man visuomet jėgų įkvėpdavo tai, jog Karimas nėra smurtautojas.

Nei Karimas, nei aš nekrustelime. Dramatiškai sušunku:

– Kai žvėris užspeistas į kampą, medžiotojui reikia saugotis!

Man šauna mintis trenkti galva jam į pilvą; besvarstant tokią galimybę, vyriausioji sesuo Nura patraukia visų dėmesį ir nuramina.

– Gana! Šitaip problemos nesprensdžiamos.

Ji nutyla, žvilgteli į tėvą ir į Ali.

– Ko čia įsirekavot?! Tarnai išgirs kiekvieną žodį, o tada atsi-dursime tikrai nepavydėtinoje padėtyje.

Nura – vienintelė iš tėvo dukterų, pelniusi jo meilę. Tėvas ran-kos mostu paliepia visiems nutilti.

Karimas paima mane už rankos ir mudu atsisėdame. Tėvas ir Ali vis dar stovi beveik netekę žado.

Nuo knygos pasirodymo baimė siurbė iš manęs jėgas. Dabar pirmą kartą po daugelio savaitių apima baisus įniršis, nes suvo-kiu: vyrai mažiausiai nori atiduoti mane valdžiai.

Pasitarimas tęsiasi jau kur kas ramiau; rimtai svarstoma, kaip išsaugoti paslaptįje mano tapatybę. Suprantame, šalyje kils daug kalbų ir spėlionių, kas ta knygoje pavaizduota princesė. Mano artimieji nusprendžia, kad paprasti saudoarabai nieku gyvu ne-sužinos tiesos, nes jie tolimi mūsų šeimos ratui. Plačios Saudų giminės vyrai irgi nekelia rimtesnio pavojaus, nes moterys ir jų veikla yra kruopščiai slepiamos nuo jų akių. Tėvo manymu, ne-rimauti reikia tik dėl artimų moteriškosios lyties giminaičių, nes šios kartais dalyvauja mūsų susibūrimuose, kuriuose kalbama in-tymiomis temomis.

Staiga Tahani prisimena, kad viena sena tetulė, iš arti mačiusi tragedija pasibaigusias Saros vedybas ir skyrybas, dar gyva. Nura visus nuramina. Baimintis nėra ko: vos prieš kelias dienas tai te-tulei diagnozuotas senyvus žmones luošinantis psichikos sutriki-mas. Pasak Nuros, tetulė retai pasako ką nors suprantama. Jeigu ji kaip nors išgirs apie knygą – o tokia tikimybė visai menka, – jos šeimos nariai praleis jos šnekas pro ausis.

Visi su palengvėjimu atsidūsta.

Aš pati senės nebijau. Ji jau kadaise buvo balta varna. Geriau už kitus suprantu jos žvitrų būdą. Kadaise sušnabždėjo man į ausį

palaikanti mažų laisvių moterims siekį. Tetulė man pasigyrė buvusi pirma feministė pasaulyje, gerokai anksčiau, negu tie dalykai atėjo į galvą europietėms. Ji sakė vestuvių naktį apstulbinusi savo vyrą, kai pareikalavo teisės tvarkytis su pinigais, kuriuos jie gaus pardavę avis, nes ji moka skaičiuoti atmintinai, o jis tik braižydamas skaičius pagaliuku smėlyje. Negana to: jos vyrui niekada nė į galvą nešovė parsivesti antrą žmoną. Jis man dažnai sakydavo, kad vienos tokios moters kaip mano tetulė jam per akis.

Tetulė juokdamasi bedante burna atskleidė man paslaptį, kaip moteris gali valdyti vyrą: reikia sugebėti išlaikyti vyro „odinę lazda“ kietą ir pasiruošusią. Tuo metu buvau jauna ir nenumaniau, kas galėtų būti ta „odinė lazda“. Vėliau, jau suaugusi, dažnai šypsodavausi, galvodama, kokios gašlybės turėjo drebtinti jų palapinę.

Po ankstyvos vyro mirties tetulė man prisipažino pasiilgstanti švelnių jo glamonių ir dėl tų prisiminimų nesusirandanti kito partnerio.

Daugybę metų uoliai saugojau jos laimės paslaptį baimindamasi, kad išplaukęs viešumon toks prisipažinimas neduotų tetulei ramybės.

Kelias valandas mano artimieji įnikę skaito vertimą, kol įsitikina, kad daugiau niekas iš gyvųjų, nepriklausančių artimiausiai mūsų šeimos aplinkai, nežino apie šeimos dramas ir rietenas, pavaizduotas knygoje.

Maniškius apima begalinis palengvėjimas. Be to, jie netgi sužavėti, kad taip gudriai pakeičiau informaciją, kuri valdžios atstovus bemat būtų atvedusi tiesiai prie mano durų.

Susitikimas baigiasi tuo, kad tėvas su Ali įspėja mano seseris nepasakoti vyrams, koku reikalu buvome susirinkę – ką gali žinoti, ar kuris nors nesusilaikys ir neatskleis paslapties seseriai ar motinai? Seserys gauna nurodymą sakyti, kad susirinkime buvo aptariami tik asmeniniai moteriški reikalai, neverti jų vyrų dėmesio.

Tėvas griežtai įsako man „neiti į viešumą“ ir nepranešti apie savo „nusikaltimą“. Tas faktas, kad knygoje pavaizduota mano gyvenimo istorija, turi išlikti gerai saugoma mūsų šeimos paslaptimi. Tėvas primena, kad antraip manęs laukia baisūs padariniai –

namų areštas, o gal net kalėjimas. Negana to, šeimos vyrai, tarp jų ir mano pačios sūnus Abdula, taps pajuokos objektu ir patriarchalinė Saudo Arabijos visuomenė nuo jų nusigręš, nes labiau už viską ji vertina vyro sugebėjimą valdyti savo moteris.

Apsimetu nuolanki: nudelbiu akis ir prižadau vykdyti visus nurodymus. Širdyje šypsausi, nes šįvakar padariau įstabų atradimą: mano šeimos vyrai surakinti su manimi savotiška grandine. Jų viršenybė įkalina juos taip pat patikimai kaip ir mane.

Atsisveikindama su tėvu ir broliu galvoju, kad nežabota valdžia apnuodija tą, kuris jos įsikibęs.

Negavęs mano kraujo Ali nepatenkintas, stačiokiškai atsisveikina. Labiau už viską jam būtų patikę, jei man būtų buvęs paskirtas namų areštas, bet tuomet būtų iškilusi grėsmė, kad iškils aikštėn mudviejų kraujo ryšys, o jis negalėjo sau to leisti.

Atsisveikinu su juo ypač šiltai. Sukuždu į ausį:

– Atmink, Ali, kad ne kiekvieną surakintą grandinėmis galima palaužti.

Didi pergalė!

Važiuojant namo Karimas niūrus ir nekalbus. Vieną po kitos rūko cigaretes ir tris kartus smarkiai iškeikia vairuotoją filipinietį, kad šis prastai vairuoja.

Veidu prisiglaudžiu prie langelio. Nesidomiu Rijado gatvėmis – kaupiu drąsą antram mūšiui, nes suprantu, kad baisaus Karimo pykčio neišvengsiu.

Kai užsirakiname miegamajame, Karimas griebia knygos lapus ir ima balsu skaityti jį labiausiai įžeidžiančias vietas: „Jis dedasi išmintingas ir geraširdis, bet širdies gilumoje yra suktas ir savanaudis. Pasišlykštėjau pamačiusi, koks jis menkysta ir kiek mažai teigiamų bruožų turi.“

Mintyse jį užjaučiu: kokio žmogaus neskaudintų ir nesiutintų, jei į viešumą būtų iškeltos jo ydos? Tačiau užgniaužiu tą jausmą, prisiversdama prisiminti vyro poelgius, sukėlusius man skausmą ir sielvartą, taip gyvai aprašytus knygoje.

Sutrikusi nežinau, juoktis ar verkti.

Karimo nesivaldymas išsklaido abejones. Mano vyras maskatuoja rankomis, trypia kojomis. Jis man primena labai linksmą Egipto lėlių teatro spektaklį, jį praėjusią savaitę mačiau savo sesers Saros rūmuose. Lėlės buvo aprengtos saudoarabų drabužiais. Kuo įdėmiau žiūriu, tuo panašesnis Karimas darosi į Gocha, mielą, bet ekscentrišką pramanytą personažą arabą. Spektaklyje lėlė Gocha vaidino save: striksėjo po sceną ir išsisukinėjo iš keblių padėčių.

Taip ima juokas, kad net tirta lūpos. Rodos, tuoj tuoj mano vyras kris ant grindų ir kaip vaikas ims rodyti ožį.

„Karimas išraudo iš gėdos, ėmė keiktis. Galbūt supyko dėl to, kad nesugeba suvaldyti savo žmonos.“

Karimas su neapykanta dėbso į mane.

– Sultana, nedrįsk šypsotis! Aš ne juokais įpykęs!

Vis dar grumdamsi su prieštariniais jausmais gūžteliu.

– Nori pasakyti, kad tave apšmeižiau?

Nekreipdamas dėmesio į mano žodžius Karimas toliau ieško smerktiniausių ištraukų apie savo būdą, primenančių tam tikrus jo bruožus, dėl kurių prieš keletą metų buvau jį palikusi. Dabar jis jau šaukte šaukia:

– „Kaip troškau, kad mano vyras būtų kovotojas, žmogus, kurio gyvenimo kelią nušviečia karšta doros liepsna!“

Sulig kiekvienu žodžiu Karimo įniršis auga. Jis pakiša knyga man po nosimi ir pirštu beda į labiausiai, jo manymu, įžeidžiančius žodžius:

– „Prieš šešerius metus Sultana susirgo venerine liga. Be galo krimsdamasis Karimas prisipažino kas savaitę turėdavęs lytinių nuotykių su nepažįstamomis moterimis <...>. Išgąsdintas ligos Karimas prižadėjo tų slaptų kassavaitinių linksmybių vengti, bet Sultana sako žinanti, kaip jam sunkiai pavyksta atsispirti tokioms pramogoms ir kad jis toliau nė kiek nesigėdydamas jomis mėgaujasi. Iš nuostabios jų meilės liko vien prisiminimai. Sultana sako palaikysianti vyrą ir toliau kovosianti savo dukrų labui.“

Ši atskleista paslaptis taip supykdo Karimą, kad imu baimintis, jog jis tuoj apsiverks. Tada vyras ima kaltinti mane „apnuodijus rojų“ ir tvirtina, esą „mudviejų gyvenimas tobulas“.

Turiu pripažinti: per pastaruosius dvylika mėnesių man grįžo truputis ankstesnės meilės Karimui ir pasitikėjimo juo, bet tokio-
mis akimirkomis kaip ši aš dar labiau nusiviliu savo šeimos vyrų
bailumu. Iš Karimo elgesio suprantu: jis visiškai nesusimąsto, dėl
kokių priežasčių rizikavau savo saugumu ir mūsų laime pasako-
dama savo gyvenimo įvykius ir tikrus tragiškus nutikimus, dėl
kurių miršta jaunos, nekaltos moterys jo gimtinėje. Karimui te-
rūpi, kaip jis pavaizduotas knygoje, ir tai, kad daugelyje epizodų
atrodo nekaip.

Sakau savo vyrui, kad tik jis ir kiti Saudidų šeimos vyrai turi
galios ką nors pakeisti mūsų šalyje. Jie gali pamažu, patyliukais,
atsargiai siekti permainų ir prie jų prisidėti. Karimas lieka kurčias
mano prašymui ir aš suprantu, kad Saudidų šeimos vyrai nerizi-
kuos turima galia dėl savo moterų. Jie karštai įsimylėję valdžią,
kurią jiems suteikia karūna.

Primenu Karimui, kad vienintelis žmogus ne iš mūsų šeimos,
žinantis, kas jis, – knygos autorė. Na, o šeimos nariai puikiai jį
pažįsta ir be knygos žino gerąsias ir blogąsias jo savybes.

Karimas prisėda šalia ir smiliumi pakelia man smakrą. Svars-
tydamas balsu atrodo beveik patrauklus.

– Tu papasakojai Jean Sasson apie ligą, kurią susigriebiau?

Susigėdusi muistausi, o Karimas lėtai linguoja galvą, akivaiz-
džiai nusivylęs.

– Sultana, nejaugi tau nėra nieko šventa?

Daug mūsų baigiasi gausiais geros valios gestais. Šis vakaras
netikėtai baigiasi šiltų jausmų atskleidimu. Keista, bet Karimas
pareiškia dar niekada šitaip karštai manęs nemylėjęs.

Vyras ima meilintis ir man pačiai suliepsnoja jausmai. Sutuo-
kintis pažadina geismą, kurį jau maniau dingus amžinai. Stebiuosi
gebanti tuo pat metu ir mylėti, ir nekęsti.

Vėliau, Karimui užmigus, gulėdama šalia jo mintyse akimirka
po akimirkos atkuriu dienos įvykius. Nors vakaras baigėsi gerai –
artimieji patikino mane saugosią (vien iš baimės, kad karalius
ištremis ir / arba nubaus dar kaip nors), o mano santuoka tarsi
pražydo, nenusiraminsiu, kol tikrų visuomeninių permainų mano

mylimoje šalyje sulauks moterys, slegiamos tokios pat naštos kaip ir aš. Sunki moterų dalia akina mane ir toliau siekti joms asmeninių laisvių.

Klausiu savęs: argi aš nesu dviejų dukrų motina? Argi nepri-
valau dėl savo dukrų ir dėl dukraičių kaip įmanydama stengtis,
kad tos permainos įvyktų?

Šypsausi vėl prisiminusi linksmą lėlių vaidinimą, kuri žiūrėjau
su mažiausiais Saros vaikais. Prisimenu juokingo, bet išmintingo
Gochos žodžius: „Ar ištikimas saliukas nustos lojęs ir nebegins
šeimininko, jei jam bus numestas kaulas?“

– Ne! – surinku.

Karimas sukruta. Patrinu savo vyrui pakaušį, šnabždėdama
saldžius žodžius, kad jis vėl užmigtu.

Tada topteli, kad netesėsiu prievarta duoto žodžio. Tegul pa-
saulio bendruomenė nusprendžia, kada man užsičiaupti. Kol
žmonės kimšis ausis, kad negirdėtų beviltiškoje padėtyje atsidū-
rusių moterų aimanų, aš ir toliau atskleisiu, kokias paslaptis iš ti-
krujų gaubia juoda skraistė. Tokia bus mano lemtis.

Aš apsisprendžiu. Nepaisysiu pažadų, duotų prigrasinus įkali-
nimu, ir kitą kartą išvykusi iš Karalystės susisieksiu su savo drau-
ge Jean Sasson. Reikia nuveikti daugiau.

Užmerkiu akis labiau susikaupusi, bet kartu gerokai liūdnesnė
negu ta Sultana, kuri pabudo rytą, mat žinau dar kartą žengianti
į pavojingą areną. Nors manęs laukia žiauri bausmė – o gal net
mirtis, – nesėkmė bus dar kartesnė, nes ji amžina.